

Отримано: 13 березня 2026 р.

Прорецензовано: 20 березня 2026 р.

Прийнято до друку: 23 березня 2026 р.

Email: Svitlana.Novoseletska@oa.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3546-5791>

Email: tetiana.yakovchuk@oa.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-6520-2139>

Email: natalia.shapran@oa.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7998-4521>DOI: [http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-29\(97\)-60-63](http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-29(97)-60-63)

Новоселецька С. В., Яковчук Т. В., Шапран Н. В. Американські соціальні діалекти та їх аналіз у науковій літературі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»* : серія «Філологія». Острог : Вид-во НАУОА, 2026. Вип. 29(97). С. 60–63.

УДК: 811.111'272:001(73)

Новоселецька Світлана Володимирівна,кандидат психологічних наук,
доцент кафедри англійської мови та літератури,
Національний університет «Острозька академія»**Яковчук Тетяна Володимирівна,**викладач кафедри мовної медіації,
Національний університет «Острозька академія»**Шапран Наталія Володимирівна,**кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської мови та літератури,
Національний університет «Острозька академія»

АМЕРИКАНСЬКІ СОЦІАЛЬНІ ДІАЛЕКТИ ТА ЇХ АНАЛІЗ У НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Стаття присвячена аналізу американських соціальних діалектів як важливого об'єкта сучасних соціолінгвістичних досліджень. У роботі розглянуто теоретичні засади поняття соціального діалекту, зокрема його визначення, структуру та ключові ознаки. Охарактеризовано основні різновиди соціальних діалектів у США, серед яких виокремлено етнічні, професійні, вікові та соціально зумовлені діалекти, а також проаналізовано їхні мовні особливості на фонетичному, лексичному та граматичному рівнях. Особливу увагу приділено аналізу сучасних наукових підходів до вивчення американських соціальних діалектів, зокрема варіаційної соціолінгвістики та дискурс-аналізу, а також визначенню їхньої ролі у формуванні соціальної ідентичності та мовної варіативності.

У статті також розглянуто соціальні функції діалектів, підкреслено їхню роль як маркерів групової належності, засобу збереження культурної спадщини та інструменту міжособистісної комунікації. Окрему увагу приділено проблемам мовної варіативності та стигматизації нестандартних мовних форм, що часто відображають ширші соціальні нерівності та упередження щодо певних соціальних груп. Результати дослідження засвідчують динамічний характер мовних процесів у США та демонструють, що соціальні діалекти є важливим чинником мовного різноманіття, впливаючи на мовну поведінку, формування ідентичності та соціальну взаємодію в умовах мультикультурного суспільства.

Ключові слова: аналіз, діалекти, мовні зміни, варіативність, мовні форми, соціолекти, соціальні чинники мовлення, соціальна диференціація мови.

Svitlana V. Novoseletska,PhD in Psychological Sciences, Associate Professor at the Department of English Language and Literature,
The National University of Ostroh Academy**Tetiana V. Yakovchuk,**lecturer of Department Language Mediation,
National University of Ostroh Academy**Nataliia V. Shapran,**PhD (Philology), Senior Teacher, Department of English Language and Literature,
The National University of Ostroh Academy

AMERICAN SOCIAL DIALECTS AND THEIR ANALYSIS IN SCIENTIFIC LITERATURE

The article is devoted to the analysis of American social dialects as an important object of contemporary sociolinguistic research. It examines the theoretical foundations of the concept of a social dialect, including its definition, structure, and key distinguishing features. The study characterizes the main varieties of social dialects in the United States, such as ethnic, professional, age-based, and socio-economic dialects, and highlights their specific linguistic features at the phonetic, lexical, and grammatical levels. Particular attention is paid to the analysis of modern scientific approaches to the study of American social dialects, including variationist sociolinguistics and discourse analysis, as well as their role in shaping social identity and language variation.

The article also explores the social functions of dialects, emphasizing their importance as markers of group belonging, cultural heritage, and interpersonal communication. In addition, it addresses the issues of language variation and the stigmatization of non-standard language forms, which often reflect broader social inequalities and attitudes toward different social groups. The findings underline the dynamic nature of language in the United States and demonstrate how social dialects contribute to linguistic diversity while simultaneously influencing speakers' perceptions, identity construction, and social interaction in a multicultural society.

Keywords: analysis, dialectics, language changes, variability, language forms, sociolects, social factors of speech, social differentiation of language.

Актуальність теми дослідження -визначається зростанням уваги сучасної лінгвістики до мовної варіативності та взаємозв'язку мови й соціальної ідентичності. Соціальні діалекти США відображають складні соціокультурні процеси, зокрема глобалізацію, міграцію та трансформацію мовних норм. Аналіз наукової літератури з цієї проблематики сприяє подоланню мовної стигматизації та формуванню толерантного підходу до нестандартних мовних різновидів.

Метою нашої статті – полягає у комплексному аналізі американських соціальних діалектів та узагальненні основних наукових підходів до їх вивчення в сучасній лінгвістичній літературі з метою визначення їхніх мовних особливостей і соціальних функцій.

Для реалізації **мети** важливо виконати наступні такі **завдання**:

- з'ясувати теоретичні засади поняття соціального діалекту в сучасній лінгвістиці;
- охарактеризувати основні американські соціальні діалекти та їхні мовні особливості;
- проаналізувати наукові підходи до вивчення американських соціальних діалектів у сучасній науковій літературі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Американські соціальні діалекти – це різновиди англійської мови, що формуються під впливом соціальних груп, етнічної приналежності, соціального статусу, віку, статі та інших соціокультурних чинників. На відміну від географічних діалектів, соціальні діалекти відображають соціальні відмінності в мовленні індивідів, котрі проживають у одних і тих самих регіонах, але належать до різних соціальних спільнот. Дослідження соціальних діалектів має важливе значення для розуміння мовної варіації, соціальної ідентичності та мовної нерівності.

Соціальний діалект є мовним різновидом, що пов'язаний не з регіональними відмінностями, а з соціальними характеристиками мовців. Згідно з визначенням соціолінгвіста У. Лабова, соціальні діалекти відображають варіабельність мовлення, що корелює з соціальними параметрами (Labov, 1972). Ці варіації проявляються на різних рівнях мови: фонетичному, морфологічному, синтаксичному та лексичному.

Стан фонетичної системи американського сленгу зумовлений специфікою її історичного розвитку, взаємними контактами сленгів, впливом літературної мови. Як наслідок вимова деяких звуків і звукосполучень співпадає з літературним стандартом, або ж можна відмітити значне розходження в порівнянні з загальнонаціональною мовою [1, с. 102].

Американський сленг виявляє велику свободу у використанні граматичних форм і реалізації граматичних категорій і процесів.

Слід зазначити відсутність у сленгу сполучного -n невизначеного артикля перед словами, що починаються з голосної. Характерне також використання двох показників множини іменників *claw* – *clawses*, *swell* *swellses* та ін.

Багатоскладові прикметники можуть утворювати ступені порівняння синтетичним способом: *agreeable* – *agreeabler* – *agreeablest*, *beautiful* – *beautifuler* – *beautifullest*. Прикметники, які у літературному варіанті утворюють ступені порівняння, в сленгу можуть набувати таких форм завдяки додаванню суфіксів *-er*, *-est*: *little* – *littler* – *littlest*. Часто також зустрічаються плеонастичні форми ступенів порівняння, як-от *worser*, *worrest*, *more agreeabler*, *most agreeablest* тощо.

Замість *than* літературного варіанта ступені порівняння в сленгу супроводжуються словом *nor*: *He's got more nor me*. Ступені порівняння в сленгу можуть утворюватися не тільки від прикметників, але і від будь-якої частини мови: *порівн. We are, and what's more, we cannot be any agreer*. Замість прислівників часто використовуються прикметники: *It was done quick*. *It must be done proper* [7, с. 78].

В області словотвору найбільш типовою рисою американського сленгу є перетворення ряду повнозначних слів у напівсуфікси. Так, слово **monkey** використовується як напівсуфікс зі значенням “робітник, механік”: **air monkey, broom monkey, company monkey, grease monkey, powder monkey, weed monkey, wheel monkey**. Слово **happy** перетворилося в напівсуфікс зі значенням “ентузіаст, аматор”: **adjective-happy, bomb-happy, brass-happy, buck-happy, jive-happy, power-happy, rock-happy**.

Цікавою особливістю американського сленгу є можливість розриву слова і використання в якості своєрідного інфікса іншого слова, як це мало місце в готському: **abso-bloody-lutely, inde-goddam-pendent**. Дуже типове скорочення слів і утворення так званих “blends” типу **bruch (breakfast+lunch)**. Порівн. також наступні усічені слова: **circ-circumstance, cert-certainly, deck-declaration, def-definitely, posh-passion, pen-penitentiary, sun-sundae, toke-token** (“затягування” (при палінні), **bo-hobo** і ін.

Характерною також є й акронімія, тобто утворення слів шляхом додавання перших (чи перших і останніх) фонетичних елементів / складів синонімічних слів. За допомогою акронімії в соціальних діалектах утворюються не тільки аббревіатури (типу **snoff-Saturday night only friend I female**), але і самі звичайні, повсякденні слова. Наприклад: **cod** “обманювати” < **cozen + deceive**; **hock** “перемогти” < **heat + kibosh**; **hock** “закласти в ломбарді” < **hang up + soak** і ін. У якості сполучної може практично виступати будь-яка голосна.

Соціальні діалекти – це варіанти (різновиди) мови, якими користується та чи інша соціальна спільність чи група людей. Соціальні діалекти містять у собі цілий ряд генетично, функціонально і структурно різних явищ:

Так, професійні діалекти, тобто різновид соціального діалекту, поєднують людей однієї професії, одного роду занять.

Жаргони, тобто діалекти, що складаються з більш-менш довільно обраних, видозмінних елементів, що сполучаються в одній чи декількох природних мовах і застосовуються (зазвичай в усному спілкуванні) окремою соціальною групою з метою мовного відокремлення, відділення від іншої частини даної мовної спільності, іноді як таємні мови (наприклад, злодійський жаргон) [5, с. 78-95].

Можна відзначити такі різновиди американського жаргону, як: а) “зворотний сленг” (“back slang”): наприклад, **job** замість **boy**; б) “центральний сленг” (“centre slang”): наприклад, **ilkem** замість **milk**, **utchker** замість **catch**; в) “сленг, що римується”, (“rhyming slang”): наприклад, **artful dodger** замість **lodger**, **fled and louse (cat and mouse)** замість **house**, **sorrowful tale** замість **fail**; г) так званий “medical Greek”: наприклад, **douse-hog** замість **house-dog**, **a stint of pout** замість **a pint of stout**, **to poke a smike** замість **to smoke a pipe** і т.д.

Всі види псевдосленгу використовуються виключно з метою зробити мову тієї чи іншої соціальної групи незрозумілою для стороннього. Для жаргону властиве не лише перекручення слів мови, але й багаточисельні запозичення, зовнішній вигляд яких нерідко модифікується таким чином, що він нічим не відрізняється від інших лексем даної мови.

Вузькоспеціальний характер жаргону може бути проілюстрованим на матеріалі лексики, типової для різних навчальних закладів: за межами цих закладів вказана лексика або зовсім не вживається, або вживається в іншому значенні. Наприклад, в Ітоні, як свідчить Е.Партридж, використовуються наступні жаргонізми: *scug* “погана людина”, “негідник”, *tug* “учень коледжу”, *to sar* “виконувати важку роботу”; у Вестмінстер-Скул: *bag* “молоко”, *beggar* “цукор”, *blick* “м’яч”, *bully* “звисаючий рукав халату”; в Уінчестерському коледжі: *to firk* “посилати”, *to go continent* “залишатися вдома (у зв’язку з хворобою)”, *tug* “несмачний, прісний, несвіжий”; “звичайний, пересічний, простий” [3, с. 55-64].

Більшість закордонних вчених і деяких радянських лінгвістів дотримуються тієї думки, що вплив екстралінгвістичних умов існування мови позначається тільки на його лексико-семантичному складі: виникає великий чи менший в кількісному відношенні прошарок “соціально забарвлених” слів, що власне і визначає характер та сутність соціальних діалектів. Таке спрощене розуміння соціальних діалектів відбулося в ряді спеціальних робіт. У дійсності ж мова у всіх своїх проявах і різновидах (у тому числі й у різних діалектах) з’являється як суто соціальне явище: було б неправильно вважати, що основні фактори, що регулюють існування і розвиток мови, носять лише “внутрішньомовний характер” чи що мова являє собою деяку “саморегулюючу систему”, а соціальні – це тільки “периферійні впливи”. Людина і її мова – нерозривні. Як справедливо вказує проф. Р.А.Будагов, “суспільна природа мови визначає не лише умови її існування, але і її функції, особливості її лексики і фразеології, граматики і стилістики” [10].

Особливе значення серед соціальних діалектів в англійській мові має так званий сленг. До цього поняття нерідко відносять найрізноманітніші явища лексичного та стилістичного плану. Можна відмітити декілька відмінних концепцій американського сленгу.

Визначні сучасні дослідники сленгу і його послідовники визначають сленг як існуючі в розмовній сфері вельми неміцні, нестійкі, некодифіковані, а часто і зовсім неупорядковані й випадкові сукупності лексем, що відображають суспільну свідомість людей, які належали до певного соціального чи професійного середовища. Сленг розглядається як свідоме навмисне вживання елементів загально літературного словника в розмовній мові із суто літературною метою: для створення ефекту, новизни, незвичайності, відмінності від визнаних зразків, для передачі певного настрою мовця з метою надання висловлюванню конкретності, жвавості, виразності, видимості, точності, стислості, образності, а також щоб уникнути штамів, кліше. Це досягається, як вважають ці дослідники, використанням таких стилістичних засобів, як метафора (порівн. у Т. К. Честертон: “All slang is metaphor”), метонімія, синекдоха, літота, евфемізм.

У сленгу, на їхню думку, широко використовуються ониматопея (звуконаслідування), словоскладання, скорочення складу слова, перетворення імен власних у загальні, запозичення, аналогічне розширення значення, народна етимологія, а також новоутворень, okazionalizmi, слова, запозичені з жаргону (студентського, злочинського і т.д.). До характерних рис сленгу відносять також широке використання своєрідних “допоміжних” дієслів (типу “зробити”, “дати”, “тримати”, “брати” і ін.) для утворення описових виразів і фразеологізмів, яким явно віддається перевага окремими мовами, хоча з іншого боку, стислість і небагатослівність є типовими рисами соціально забарвленої мови. “Великий Оксфордський словник англійської мови описує сленг як розмовну форму мови, що вважається менш стандартизованою порівняно з мовою освічених людей. Він може складатися як із нових слів, так і з усталених виразів, які набувають специфічних значень [4, с. 67-89].

Також сленг розглядається як набір характерних слів і виразів, уживаних певною соціальною групою, що зазвичай належить до нижчих прошарків суспільства або має сумнівну репутацію.”Сленг – це особливий периферійний шар лексики, який знаходиться поза межами як літературної розмовної мови, так і діалектів загальнонаціональної англійської мови. Він охоплює, з одного боку, специфічну лексику та фразеологію професійних мов, соціальних жаргонів і кримінального аргю, а з іншого – широкий шар емоційно-експресивної лексики і фразеології, що є поширеною та зрозумілою в межах нелітературної мови. “Загальний сленг” визначається В.А.Хом’яковим як “відносно стійкий для певного періоду, широко розповсюджений і загальнозрозумілий шар лексики і фразеології в середовищі живої розмовної мови (іноді з фонетичними, морфологічними і синтаксичними особливостями), дуже неоднорідний за своїм генетичним складом і ступенем наближення до літературної мови, що має яскраво виражений емоційно-експресивний оцінний характер, що представляє часто протест-глузування проти соціальних, етичних, естетичних, мовних і інших умовностей і авторитетів” [6].

Таким чином, сленг визнається антиподом літературної мови й ототожнюється частково з жаргоном, а частково з професіоналізмами і з розмовною мовою.

І. Р. Гальперін справедливо вказує в зв’язку з цим, що варто переглянути склад лексики, що відноситься до сленгу, і відмежувати від слів жаргонного характеру, професіоналізмів, розмовних слів (колоквіалізмів), образних слів і виразів.

Деякі автори розглядають сленг як вульгарну, злочинську мову, яку варто уникати і яка приречена на швидше вимирання; інші, навпаки, вважають сленг ознакою життя, відновлення і поступового розвитку мови. Ф.Дж.Уілстек писав: “Педантизм у мові – це дурість..., сленг дуже часто є вираженням концентрованої життєвої сили (vitality) мови! Американський лінгвіст С. І. Хаякава описує сленг як поезію повсякденного життя. Сленг нерідко розглядається в психологічному аспекті, як продукт “духовної” творчості (у тому числі й індивідуальної) представників окремих соціальних і професійних груп, він є вираженням певного “духу” чи “ступеня свідомості” людей, що належать до того чи іншого суспільного середовища (“The chief use of slang is to show that you are one of the gang”. – New Statesman and Nation. London, November 16, 1946). Велику роль у поширенні цієї концепції сленгу зіграло відоме положення В.Гумбольдта про те, що “бачення світу”, використання й інтерпретація (самооцінка) мови в представників окремих соціально-професійних груп не збігається цілком з “баченням світу” і володінням мовою на рівні всього мовного колективу. Прихильники так званого “нового вчення про мову” Н.Я.Марра намагалися навіть “пояснити” усі закономірності і особливості соціальних діалектів *nargot* буква *n* була помилково віднесена до артикля. Саме ж слово *nargot* співвідноситься з дієсловом *narguer* “презирливо відноситися, насміхатися”. Р.Коттрейв, великий знавець французького жаргону XVII ст., визначав слово *narguer* як “злочий; мова злочив”.

Цікаво, що *slang* несучасних американських територіальних діалектах зустрічається не тільки в значенні “abusive language, impertinence” (“Lei’s hev nae slang”), але і просто “talk, conversation”: *around the yard in boor-ighs here and there slang gaed on about their war ’ly care* [3].

Зазначений корінь **lengh** міг з'єднатися з коренем, представленим, англ. діал. **to long, to long** “to forward to a distance by passing from hand to hand”.

Щодо значення порівн. літ. **Prisiekyt** “клястися” (з **siekti** “доторкнутися рукою”), серб.-хорв. **prised**, чеськ. **prisahati**, польськ. **przysięgać** “давати клятву” і “доторкнутися рукою”. Можливо також, що слово **slang** зв'язане з **slingan**, але не в значенні “кидати, покидати”, а “обертати, завертати, обвивати”, тобто “ховати”.

Висновки. Американські соціальні діалекти є складним і багатовимірним мовним явищем, що відображає тісний взаємозв'язок між мовою, суспільством та соціальною ідентичністю мовців. Аналіз наукової літератури засвідчує, що соціальні діалекти в США формуються під впливом низки соціальних чинників, зокрема соціально-економічного статусу, етнічної належності, віку, статі, рівня освіти та культурного середовища. Вони не є випадковими або «відхиленнями» від мовної норми, а мають чітку внутрішню структуру, системність та стабільні мовні закономірності. На нашу думку дослідження американських соціальних діалектів, зокрема афроамериканського варіанта англійської мови, переконливо доводять, що кожен соціальний діалект виконує важливу комунікативну та ідентифікаційну функцію. Через мовні особливості носії не лише передають інформацію, але й репрезентують власну соціальну приналежність, культурні цінності та групову солідарність. У цьому контексті мова виступає не лише засобом спілкування, а й інструментом соціального конструювання реальності.

Аналіз наукових підходів до вивчення соціальних діалектів показує, що сучасна соціолінгвістика переходить від суто описового вивчення мовних відмінностей до комплексного аналізу соціальних процесів, які ці відмінності зумовлюють. Варіаційні, етнографічні та дискурсивні методи дозволяють глибше зрозуміти роль соціальних діалектів у процесах мовної зміни, міжгрупової взаємодії та мовної політики. Особливої уваги в науковій літературі набувають питання мовної дискримінації, стигматизації нестандартних мовних форм та необхідності їхнього визнання в освітньому й суспільному просторі.

Отже, американські соціальні діалекти слід розглядати як невід'ємну складову мовної системи США, що відображає соціальну різноманітність і динамічний характер сучасного суспільства. Подальші дослідження в цій галузі є перспективними з огляду на глобалізаційні процеси, розвиток цифрових медіа та зростання міжкультурної комунікації, які активно впливають на формування нових мовних практик і трансформацію традиційних соціальних діалектів. Результати таких досліджень мають важливе значення не лише для теоретичної лінгвістики, а й для освіти, соціальної політики та міжкультурного порозуміння.

Література:

1. Labov, W. *Principles of Linguistic Change. Vol. 1: Internal Factors*. Oxford: Blackwell, 1994.
2. Rickford, J. R., Rickford, R. J. *Spoken Soul: The Story of Black English*. New York: Wiley, 2000.
3. Wolfram, W., Schilling, N. *American English: Dialects and Variation*. Oxford: Wiley-Blackwell, 2016.
4. Eckert, P. *Jocks and Burnouts: Social Categories and Identity in the High School*. New York: Teachers College Press, 1989.
5. Bucholtz, M., Hall, K. Identity and interaction: a sociocultural linguistic approach. *Discourse Studies*, 2005.
6. Trudgill, P. *Sociolinguistics: An Introduction to Language and Society*. London: Penguin Books, 2000.
7. Holmes, J., Wilson, N. *An Introduction to Sociolinguistics*. London: Routledge, 2017.
8. Wardhaugh, R., Fuller, J. M. *An Introduction to Sociolinguistics*. Oxford: Wiley-Blackwell, 2015.
9. Alim, H. S. *Roc the Mic Right: The Language of Hip Hop Culture*. New York: Routledge, 2006.
10. Пашко С. В. Африкансько-американський діалект англійської мови – аналіз соціолекту афроамериканської англійської у контексті діалектних досліджен. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Перекладознавство*. 2023. Том 34 (73), № 1, ч. 1. С. 299-303.
11. Міщинська І. Англійськомовні соціолектні інваріанти в сучасному українському соціумі – розгляд англійськомовних соціолектних явищ у сучасному мовному середовищі. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2019. № 66, том 2. С. 91-96.
12. Коваль Н. Просодія територіальних діалектів США – дослідження інтонаційних особливостей американських діалектів. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2020. № 18. С. 56-71.
13. Биндас О. М. Sociolinguistics : навч.-метод. посіб. для студентів 4 курсу спец. 014 «Середня освіта. Мова і література (англійська)» вищ. навч. закл. ден. та заочн. форм навч. / О. М. Биндас ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Старобільськ-Полтава : ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2020. 113 с. – англ. мовою.

References:

1. Labov, W. *Principles of Linguistic Change. Vol. 1: Internal Factors*. Oxford: Blackwell, 1994.
2. Rickford, J. R., Rickford, R. J. *Spoken Soul: The Story of Black English*. New York: Wiley, 2000.
3. Wolfram, W., Schilling, N. *American English: Dialects and Variation*. Oxford: Wiley-Blackwell, 2016.
4. Eckert, P. *Jocks and Burnouts: Social Categories and Identity in the High School*. New York: Teachers College Press, 1989.
5. Bucholtz, M., Hall, K. Identity and interaction: a sociocultural linguistic approach. *Discourse Studies*, 2005.
6. Trudgill, P. *Sociolinguistics: An Introduction to Language and Society*. London: Penguin Books, 2000.
7. Holmes, J., Wilson, N. *An Introduction to Sociolinguistics*. London: Routledge, 2017.
8. Wardhaugh, R., Fuller, J. M. *An Introduction to Sociolinguistics*. Oxford: Wiley-Blackwell, 2015.
9. Alim, H. S. *Roc the Mic Right: The Language of Hip Hop Culture*. New York: Routledge, 2006.
10. Mishchynska I. English-language sociolectal invariants in contemporary Ukrainian society – an examination of English-language sociolectal phenomena in the modern linguistic environment.
11. Koval N. Prosody of territorial dialects of the United States – a study of the intonational features of American dialects.
12. Byndas O. M. Sociolinguistics (study guide) – a fundamental publication on sociolinguistic theory, including social dialects of English.